

REGISTERBLAD

Namn och datum: Magnus Martinsson (redigerat 10-2-1999)

Område av riksintresse för naturvård i Gotlands län

Områdesnummer: **NRO09022**

Områdesnamn: **IREVIK-NORDERGRAVAR**

Kommun: Gotlands

Kartblad: 7J SV och NV, 6I NO, Mittpunkt: 7J 0a 44

Areal: 2 475 ha land

Naturgeografisk region: 14 c Gotland

Kust- och havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m. Klintkust med branta stup som överstiger 20 meters relativ höjd.

Riksvärde

sedimentärberggrundsstratigrafi, klintkust, raukar, klapperfält, strandvallar		flora
myrkomplex	soligent kärr	flora
våtmarkskomplex	topogent kärr	flora
kärrkomplex	topogent kärr	flora.
Våtmarkskomplex	tidvis översvämmad mark	flora
	topogent kärr	

Värdeomdöme: Klintkusten är utomordentligt väl utbildad. Området i sin helhet uppvisar så växlande företeelser att det har ett stort intresse ur geologisk synpunkt. Ireviken och Lickershamnsviken intar en särställning som unika bildningar i Gotlands kustnatur. Klintarna har stort värde vid berggrundsstratigrafiska och paleontologiska studier. Området Nyhamn-Lusklint-Lundsklint i Lummelunda hyser Gotlands allra äldsta berggrund ovan vattenytan och tillhör de internationellt viktigaste referenslokalerna för stratigrafi på Gotland. Hela Irevikens sydsida, från Tretrivsklint till Snipklint är av största intresse som referenslokal för berggrundsstratigrafi.

Området har ett av Gotlands mest utpräglade vät- och sankområden.

Området har häckplatser av riksintresse samt ett värdefullt havsöringsbestånd.

Mycket värdefullt strövområde av unik karaktär med långa relativt ostörda kuststräckor. Värdet är stort för förståelsen av landskapets uppbyggnad. Området har stora skönhetsvärden. I området finns ett

antal våtmarker med mycket höga naturvärden som erhållit klass 1 i våtmarksinventeringen. Till dessa områden hör Grausne källmyr, våtmarksstråken vid Vale, Raudklintsvät och Balsklintsmyr.

Huvudkriterier:

- A. En vackert utbildad och mycket storslagen klintkust. Området är ur geologisk synpunkt av stort intresse. Klinterna uppvisar enastående skärningar i berggrunden och dessa är magnifika ur stratigrafisk och paleontologisk studiesynpunkt. Mycket skyddsvärda källmyrar. Vetenskapligt sett mycket värdefulla vattenrännor och sipperytor i mägerstensbranter.
- C. Våtmarkerna hyser flera sällsynta växtarter. I området finns några förekomster av vimpelmossa, en art med ytterst få växtplatser i världen.
- D. Området hyser flera miljöer med mycket rik flora.
- E. Gotlands mäktigaste kustklint, i vilken Gotlands största rauk ingår. Kolossala rasmassor och mycket väl utbildade klapperfält. Ett av Gotlands ståtligaste strandvallslandskap. Områdets värde är stort för förståelsen av landskapets uppbyggnad och är ett ovärderligt strövområde.

Förutsättningar för bevarande: Att ytterligare exploatering sker restriktivt och på ett sådant sätt att ej företeelser med uppenbart naturvårdsintresse påverkas.

Området påverkas negativt om ytterligare täktverksamhet tillåts och om inte ytterligare bebyggelse sker restriktivt och i första hand där naturen redan är påverkad.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner kan skada naturvärdena.

Säkerställande: Området är till sin huvuddel, t o m Rönklint, upptaget i kommunens markdispositionsplan (antagen 1976) som värdefullt naturområde och vid kusten som värdefullt friluftsområde.

Klass 1-område i Länsstyrelsens sammanställning över områden med värdefull natur (Länsstyrelsen 1984).

Inom området ligger naturreservaten Jungfruklint (1930, 1976) och Brucebo (1970) samt naturvårdsområdet Grausne källmyr (1978).

Berörda kustavsnitt omfattas av strandskydd 100 m.

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr I 4 Gotlandskusten.

Grausne källmyr, Björkume och Brucebo är av regeringen föreslagna Natura2000-områden.

Områdets huvuddrag:

Irevik-Själsö

Kuststräckan får sin karaktär av den mäktiga kustklinten, som når en höjd av upp till 40 meter. Klintnäsor framträder vid Snipa, Storbrut, Jungfruklint, Stuklint, Balsklint, Raudklint, Rönklint, Lunds klint och Lusklint. Naturreservatet Jungfrun har länets största rauk. Den mäter 11,5 meter över markytan uppe på plattan och 26 meter över havet, vilket är 1 meter under Litorinahavets högsta gräns i trakten. Rauken består huvudsakligen av revkalk. Klapperfält med väl utbildade strandvallar finns nedanför klinten norr om Garde, längs kusten vid Lickershamnsviken och Irevik samt slutligen vid Allstädar, där ett av länets vackraste strandvallskomplex ligger. I klintslutningarna tränger på många ställen grundvatten fram i form av källor, flera med kalktuffavsättning. Väster om Lundbjärs finns stenströmmar i den av vittringsjord täckta klinten. SV Irevik utbreder sig ett extremt hållmarksområde

av karst-karaktär. Här är strukturmark vanlig. Innanför Stenkyrkehuk finns ett omfattande våtmarkskomplex med dominans av våtar.

Vegetationen kännetecknas i stort av olika typer av tallskogar med rikligt inslag av våtmarker. Bland tallskogarna finns goda exempel på grusdominerade typer. Här finns också mjölondominerade tallskogar med stort inslag av strandväxten klöverärt. Tallskogarna innehåller på många ställen floristiska celebriteter. Så växer t ex den stora skogsliljan vid Stenkyrkehuk och N Lummelundsbruk, och vid Stenkyrkehuk förekommer även alpnäcklar och knärot. Våtmarkerna har oftast källkärrkaraktär och arter som brunögötröst bör framhållas som särskilt intressanta. På hällmarkerna SV Ire växer bl a gotlandssolvända, stenmalört, grenig sandlilja, gotlandsnarv och rikligt med orkidéer, bl a salepsrot. Vid Lummelundaåns utlopp (SMHI V 640497-165468) växer den sällsynta luddvedeln. I flera åar finns en sällsynt hybrid mellan källfräne och bäckfräne.

Fågellivet längs klintkanten och på myrar och hällmarker i dess närhet har vildmarkskaraktär och här förekommer bl a korp och trana. Längs områdets åar kan man få se kungsfiskare och vintertid strömstare. Där är även småfågelfaunan rik. I anslutning till myrar förekommer inom området blodigel och storfläckig snok. I Lummelundaån nedanför grottan finns bestånd av havsöring.

Naturreseptet Brucebo

Området uppvisar ett koncentrat av gotländska naturtyper. I den markanta klinten har grottor utsvarvats. Strax nedanför klinten framrinner källor på ett flertal ställen och i anslutning till dessa finns väl utvecklad översilningsmark.

Vegetationen utgörs på fastmarken till stor del av tallskog med mjölon, blåsipppa, svartoxbär, tibast m m i fältskiktet. Vid källorna har källkärrvegetation utbildats med förekomst av hybriderna mellan källfräne och bäckfräne, ängsnäcklar, sumpnäcklar, flugblomster, kärrknipprot m m.

Fågellivet är rikt i kustområdet vid Skansudd och tillträdesförbud råder under häckningssäsongen.

Lokalen utgör ett välbesökt exkursions- och utflyktsmål inom cykelavstånd från Visby. En naturstig finns anlagd inom reservatet och en tryckt guide redovisar områdets natur.

Kohlens kvarn-Nordergravar

Hög klintkust där klinten ofta är utbildad i avsatser med hyllor på olika nivåer. Långa serier av strandvallar finns bl a S Kohlens kvarn och SSV Snäckgårdsbaden. Strax S vändplatsen vid Snäckgårdsbaden har ett stort berggrundsparti rasat ut från klinten. Bäckraviner och källor finns bl a vid Kohlens kvarn. I området växer floristiskt intressanta arter som vitoxel, gotlandshaverrot och rönnoxel. Murgrönarik kalktallskog utbreder sig på flera ställen. I de små källkärrarna i Åhsbergsska hagen växer orkidéer, axag, kärrlilja, fjälltätört m fl källkärrarter samt småvänderot.

Flundreviken utgör en riksintressant övervintringsplats för beckasiner, vattenrall, alförrädare m m.

Området utgör ett mycket flitigt utnyttjat närrekreationsområde för Visby.

Anmärkning: VMI-ID: 7J2C01 (Msp) 7J2B02, 7J2B07, 7J2B08

Referenser:

Bjørndalen, J. E., 1987: *Kalktallskogar på Gotland*. –Länsstyrelsen i Gotlands län.

Gotlands kommun, 1995: *Vision Gotland 2010*.

Länsstyrelsen i Gotlands län, 1984: *Värdefull natur på Gotland*.

Länsstyrelsen i Gotlands län, 1987: *Björkume 1:4, Lummelunda. Kärlväxtinventering*.

Martinsson, M., 1997: *Våtmarker på Gotland*. –Länsstyrelsen i Gotlands län.

Naturvårdsverket, 1994: *Myrskyddsplan för Sverige*.